

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

JÄMSTÄLLDHETSMYNDIGHETENS REMISSVAR PÅ SOU 2020:28, EN MER LIKVÄRDIG SKOLA, MINSKAD SKOLSEGREGATION OCH FÖRBÄTTRAD RESURSTILLEDELNING

Övergripande synpunkter

Jämställdhetsmyndigheten delar regeringens bild av att likvärdigheten i svensk skola behöver stärkas och välkomnar betänkandet. Remissvaret är begränsat till betänkandets jämställdhetspolitiska relevans.

Inledningsvis konstaterar myndigheten att utredningen i sin konsekvensanalys avseende jämställdhet menar att förslagen sammantaget kommer att förbättra likvärdigheten och stärka skolans kompensatoriska möjligheter, vilket i sin tur bedöms leda till att pojkars studieresultat kan öka. Därtill bedöms möjligheterna att stärka elevhälsan genom utökade statliga resurser till skolan och det föreslagna sektorsbidraget, i sin tur ge ökade möjligheter att främja, särskilt flickors, hälsa.

Jämställdhetsmyndigheten noterar i sammanhanget utredningens avgränsning till ett systemperspektiv där exempelvis frågor om undervisningens kvalitet och villkor till stor del lämnas utanför utredningens analys och förslag och att regeringen har tillsatt ytterligare utredningar som på ett mer ingående sätt kan diskutera hur skolans likvärdighets- och kompensatoriska uppdrag ska omsättas i praktisk verksamhet (såsom Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven, U 2017:07 och Betygsutredningen 2018, U 2018:3).

Jämställdhetsmyndigheten vill ändå understryka att en likvärdighet avseende kön inte automatiskt följer av en i andra avseenden ökad

likvärdighet. Ojämställdhetsproblemen i skolans värld är inte heller begränsade till pojkars generellt sämre studieresultat eller flickors generellt sämre hälsa. De bör snarare förstås tillsammans med andra relaterade och underliggande ojämställdhetsproblem. Till exempel finns kopplingar mellan såväl pojkars sämre studieresultat, som våld och otrygghet i skolmiljön, och destruktiva normer kring maskulinitet (SOU 2015:55; SOU 2104:6; SOU 2010:99, Skolverket 2009:326); det finns viktiga jämställdhetsaspekter på skolans ämnen och på ämnesdidaktiken (SOU 2010:99) och könssegregeringen i utbildningen har långtgående konsekvenser för den ekonomiska jämställdheten senare i livet (SOU 2015:86). Ett ändamålsenligt arbete för en jämställd utbildning förutsätter därför åtgärder i hela utbildningssystemet som bygger på analyser av hur kön påverkar de strukturer och processer som formar villkoren för utbildning.

Mot denna bakgrund vill Jämställdhetsmyndigheten understryka vikten av att regeringen att inför beslut baserade på betänkandet:

- värderar förslagen utifrån deras förmåga att realisera skolans likvärdighets- och kompensatoriska uppdrag också ur ett jämställdhetsperspektiv, samt
- överväger hur konkreta uppdrag och åtgärder, som syftar till utveckling av skolans likvärdighet och kompensatoriska förmåga regionalt och lokalt, kan utformas så att de stärker jämställdhetspolitikens målsättning om en jämställd utbildning.

Synpunkter enligt utredningens disposition

3.12.1 Staten bör ta ett större ansvar för skolans likvärdighet bl.a. genom att Skolverket etableras regionalt.

Jämställdhetsmyndigheten erfar att skolenheter i varierande utsträckning arbetar med våldsprevention. I en pågående uppföljning av delmålet om mäns våld mot kvinnor, framkommer också att information och stödmaterial om våldspreventivt arbete inte når ut brett och systematiskt, och inte blir en

del av ett långsiktigt jämställdhetsarbete på skolorna. I synnerhet tycks strukturer saknas regionalt som kan medverka till att skolan blir en tillgänglig arena för det stöd som finns. Vid en eventuell regional etablering av Skolverket bör det säkerställas att samverkan etableras med aktörer som verkar för jämställdhetspolitikens regionala och lokala genomslag, såsom andra myndigheter, länsstyrelser och SKR.

5.7.5 Skolbyte sker vid terminsstart som huvudregel och 6.5.3 Omplacering av elever med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero

Jämställdhetsmyndigheten instämmer i vikten av att skollagens krav på att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling, efterlevs när en elev utsätts för kränkande behandling, och att ett skolbyte inte får vara huvudmannens lösning. Jämställdhetsmyndigheten menar också att en noggrann utredning bör följa av ett beslut om omplacering av en elev med hänsyn till andra elevers trygghet och studiero. Utredningen bör omfatta analys och översyn av den studiesituation och skolmiljö som funnits runt eleven och som har medgett den uppkomna situationen. Detta mot bakgrund av den nära kopplingen mellan våldsutövande, maskulinitetsgörande och stereotypa normer kring kön (SOU 2015:55). En trygg lärandemiljö och studiero kan därmed förstås som en skola fri från våld, i enlighet med det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

6.5.1 Principer för placering och urvalsgrunder för skolor med kommunal huvudman och 6.5.2 Principer för mottagande och urvalsgrunder för skolor med enskild huvudman

Jämställdhetsmyndigheten instämmer i vikten av att skolornas huvudmän aktivt verkar för en allsidig social sammansättning och inser att verktygen för att uppnå detta är begränsade om inte förändringar i placerings- och urvalsregler görs. Myndigheten vill dock understryka vikten av att kvoter, om sådana införs, utformas med hänsyn till Diskrimineringslagstiftningen,

och bedömer att ett granskningsförfarande av Skolverket, i enlighet med utredningens förslag, kan bidra positivt i detta avseende.

10.5.1 Kontinuerlig uppföljning av nationella mål

Jämställdhetsmyndigheten instämmer i vikten av att förskoleklassens och grundskolans likvärdighet och kompensatoriska förmåga följs upp systematiskt och kontinuerligt. Därtill vill myndigheten understryka att träffsäkerheten i uppföljningen av de tre målsättningarna om kunskapsresultat, kvalitet i undervisningen och ökad likvärdighet mellan skolor förutsätter att ett jämställdhetsperspektiv, liksom andra relevanta intersektionella perspektiv, inkluderas i analysen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Lena Ag efter föredragning av utredare Boel Kristiansson.

För Jämställdhetsmyndigheten

.....

Generaldirektör Lena Ag

.....

Boel Kristiansson

Senior utredare